

Katarzyna Bednarska

Filološka fakulteta, Lodž

DOI: 10.4312/SSJLK.55.123-128

Poučevanje poslovnega komuniciranja v okviru slovenistične specializacije programa Poslovna lingvistika

Namen prispevka je predstaviti metode in tehnike, ki se uporabljajo pri poučevanju strokovne slovenščine na smeri Poslovna lingvistika – novem programu Univerze v Lodžu. Vsebina lektoratov se osredotoča na tri področja: logistiko, finance in računalniške študije. Zaradi pomanjkanja posebej zasnovanih materialov za poučevanje tovrstnih vsebin bo avtorica predstavila alternativno gradivo, pridobljeno iz različnih virov, kot so časopisi in revije, internet in učbeniki za poklicno izobraževanje. Predstavljen bo tudi kratek pregled študijskih načrtov smeri Poslovna lingvistika, kjer se študenti naučijo osnov računovodstva in financ ter izbranih vprašanj poslovanja, spoznajo področja, kot so medkulturna komunikacija, jezikovna pragmatika in uporabno jezikoslovje, pridobijo pa tudi visoko znanje dveh evropskih jezikov.

poslovna lingvistika, poučevanje slovenščine kot tujega jezika, strokovno izrazoslovje, slovenistika

The aim of this paper is to present the methods and techniques used for specialised content-based Slovene courses taught as part of the newly launched degree course at the University of Lodz – Linguistics for Business, on which students learn the basics of accounting, finance and selected business issues; they also learn about areas such as intercultural communication, language pragmatics and applied linguistics, and gain a high level in two European languages. The content of the specialised language courses focuses on three fields: accounting, finance and computer studies. Due to the lack of specially designed materials for teaching these types of courses, the author will introduce her own alternative materials, gathered from different sources such as newspapers and magazines, the internet and textbooks for vocational education. A short overview of syllabi for Linguistics for Business will be given.

linguistics for business, teaching Slovene as a foreign language, terminology, Slovene Studies

Če želimo biti konkurenčni na trgu dela v času globalizacije, moramo pridobiti veliko različnih veščin. Tradicionalne naloge visokošolskih zavodov vključujejo izobraževanje in raziskovanje, vse pogostejše pa si univerze postavljajo še druge cilje – vzpostavljanje odnosov s podjetji ter javnim in nevladnim sektorjem, kar pomaga diplomantom, da se lahko prilagodijo zahtevam trga. S pomočjo stikov s potencialnimi delodajalci lahko univerze ustvarijo študijske programe, ki bodo študentom omogočili ne le pridobitev teoretičnega znanja, temveč tudi kako pridobljeno teoretično znanje uporabiti v praksi.

Da bi zadostila zahtevam trga, je Univerza v Lodžu odprla novo smer – poslovno lingvistiko, na študiju katere se mladi ljudje naučijo osnov računovodstva in financ, nekaterih izbranih poglavij problematike poslovanja in spoznajo področja, kot so medkulturna komunikacija, jezikovna pragmatika in uporabno jezikoslovje. Študij omogoča tudi pridobitev visokega nivoja znanja dveh tujih jezikov: izbranega evropskega jezika (do zdaj so bile na izbiro francoščina, nemščina, italijanščina, slovenščina, španščina, ruščina in hrvaščina) in angleščine. Ob koncu tretjega letnika naj bi študenti obvladali izbirne jezike na ravni B2 v skladu s standardi *Skupnega evropskega jezikovnega okvira*.

Poleg pouka jezika se študenti udeležujejo predavanj in vaj iz funkcionalne slovnice, kulture danega jezikovnega območja ali prevajanja in prevodoslova. V okviru treh predmetov (vsak predmet

zajema 30 šolskih ur) se seznanijo tudi s strokovnimi jezikovnimi različicami: jezikom finančnega sektorja in sektorja človeških virov, ČV (drugi letnik, zimski semester), jezikom logistike (drugi letnik, poletni semester) in jezikom IT (tretji letnik, zimski semester). Namen prispevka je pokazati načine poučevanja navedenih treh predmetov ter predstaviti gradiva, uporabljena za usvajanje in poglobljanje znanja študentov.

Koncept poučevanja tujih jezikov za posebne, specializirane namene je zapleten proces, saj je težko natančno zamejiti, kaj sodi na področje poučevanega strokovnega jezika, in izbrati ustrezno metodo. Po triletnem lingvistično-poslovnem študiju naj bi bili študenti sposobni tekoče uporabljati strokovno izrazje, vendar na začetku prvega letnika nimajo predznanja slovenskega jezika in zato se v prvih dveh semestrih uvaja strokovne izraze le kot del jezikovnega tečaja (skupaj 252 ur pouka), večinoma s pomočjo učbenika *Poslovna slovenščina* (Volavšek Kurasch, Rigler Šilc 2010, raven A1), ki je osnovan na komunikacijski metodi. Knjiga je v pomoč pri učenju strokovnih izrazov, ampak po nekaj tednih postane za Poljake prelahka, saj je namenjena vsem odraslim, ki se želijo učiti slovenskega jezika, ne glede na njihov materni jezik. Poljski in slovenski jezik spadata v isto jezikovno skupino, zato zaradi podobnosti poljski študenti zlahka razumejo večino vsebine učbenikov za začetnike. Ker na slovenskem trgu ni drugega gradiva za poučevanje strokovnega poslovnega jezika, ki bi olajšalo delo tako študentov kot predavateljev poslovnih smeri, morajo učitelji med poukom uporabljati druge vire – izvira besedila iz časopisov in revij, oddaj, filmov, statistike itn.

Poučevanje strokovnega jezika je usmerjeno na prenos specifičnih veščin, ki jih bodo študenti potrebovali v poklicnem življenju. V tem primeru gre za razumevanje in tvorjenje ekonomskih, logističnih, računalniških in drugih besedil, nemoteno komunikacijo in prevajanje. Ker program Poslovna lingvistika ni strogo usmerjen na prevajalstvo, se študenti učijo na dva načina. Najprej se učijo tuje jezike do nivoja, na katerem bodo sposobni tekoče komunikacije. Da bi to dosegli, lektorji najpogosteje uporabljajo komunikacijsko metodo (ki jo predlagajo tudi najnovejši splošni učbeniki za poučevanje slovenščine kot tujega jezika), s pomočjo katere študenti spoznavajo slovnična pravila, splošne besede, slovensko kulturo in elemente strokovnega izrazja, brez katerih pridobivanje naprednejšega znanja ne bi bilo mogoče. Naslednji korak je seznanitev študentov s strokovnimi besedili (izraz *strokovno besedilo* uporabljam za besedila, povezana s prihodnjo kariero študentov in njihovimi interesi, ne pa za napredna akademska besedila). V pomoč je lahko tudi prevajalska metoda, vendar je ne moremo prepogosto uporabljati, ker ne upošteva ustvarjanja lastnih izjav, torej govorjenja in pisanja, zato v nadaljevanju predstavljam še metodo CLIL.

Poslovna lingvistika je novejša študijska smer, zato so bili učni načrti narejeni šele pred kratkim. Avtorica članka sem prva vodila vaje iz strokovnega jezika v slovenistični skupini, zato sem program lahko prilagodila specifičnim potrebam študentov. V programih posameznih predmetov so se pojavile naslednje teme: gospodarstvo Slovenije in Poljske, borza, davki, inflacija in deflacija, kapital, človeški viri (predmet Strokovni jezik ČV in financ), vrste logistike, vrste prometa, logistika v malih, srednjih in velikih podjetjih, podjetja, zunanji izvajalci, transportni dokumenti (predmet Strokovni jezik logistike), računalniški deli, vrste programske opreme, operacijski sistemi, pisarniški paket Office, razvoj spletnih strani, mobilne aplikacije (predmet Strokovni jezik IT). Osnova predmetov Strokovni jezik ČV in financ, Strokovni jezik logistike in Strokovni jezik IT so besedila, pridobljena iz izvirnih slovenskih virov – strokovnih revij, akademskih učbenikov itn. Dober vir gradiva je tudi internet, ki

ponuja zanimiva besedila za skoraj vsako temo. Seveda morajo predavatelji besedila poenostaviti in prilagoditi ravni jezikovnega znanja študentov. Prav tako morajo biti besedila ustrezna za različne situacije, komunikacijske namene itn. ter tudi za študenta v kontekstu njegovih prihodnjih komunikacijskih potreb. Razlika med temi besedili in besedili v splošnih učbenikih slovenščine, s pomočjo katerih se študenti učijo na tečaju ali lektoratu, je predvsem v leksikalni zgoščenosti besedila. Poleg tega morajo ta strokovna besedila vsebovati informacije (leksikalne in slovnične), ki so se jih učenci že naučili, da jih lahko uporabijo za branje novega besedila. Strokovna besedila so pogosto avtentična, kar pomaga študentom opazovati ciljno kulturo in komunikacijo v tujem jeziku.

Primer je gradivo o gospodarskem sodelovanju med Poljsko in Slovenijo, pridobljeno na spletni strani Veleposlaništva Slovenije v Varšavi (<http://www.varsava.veleposlanistvo.si/index.php?id=4022>, dostop 25. 4. 2019), ki je prilagojeno ravni znanja študentov (glej Priloga 1). Z besedilom se je skupina seznanila sredi tretjega semestra pouka slovenščine. Ker so med vzporednimi jezikovnimi vajami učenci ponavljali sklonске oblike v slovenščini, sem iz besedila odstranila izbrane samostalniške in pridevniške končnice. Naloga je bila namenjena tudi ponovitvi števil in uvedbi odstotkov. Da bi popestrila vaje, sem po branju in dopolnitvi besedila uvedla dodatne naloge: simulirano komunikacijsko situacijo (projekt in igranje vlog) ter kratko debato.

Projekt in debata

Študenti so bili razdeljeni v tri skupine, v vsaki so bile tri osebe. Naloga vsake skupine je bila ustvariti profil poljskega podjetja. Pri tem je bilo treba upoštevati, kakšno je podjetje (kakšna je njegova specializacija), proračun, viri financiranja, vrsta podjetja, konkurenčnost, ime itn. Vsaka skupina je predstavila svoje podjetje drugim študentom.

Naslednji korak je bila debata, med katero so študenti izbrali eno podjetje, ki bi bilo po njihovem mnenju najuspešnejše na slovenskem trgu. Po analizi povpraševanja in ponudbe je zmagalo podjetje, ki proizvaja vrtnе palčke (ostali dve skupini sta predstavili podjetje, ki se ukvarja s prodajo jantarja, in turistično podjetje, ki ima v ponudbi izlete na Poljsko). Med razpravo so se študenti soočili z realnim problemom izbire izdelkov ali storitev, ki bi jih potreboval slovenski trg, o problemu so najprej razpravljali, nato so predstavili možne rešitve in utemeljili izbrano rešitev problema.

Igranje vlog

Študenti so bili razdeljeni v dve skupini – »poljsko« in »slovensko«. Prvo so sestavljali predstavniki poljskega podjetja, ki je proizvajalo vrtnе palčke, v drugi pa so bili potencialni slovenski kupci palčkov, torej predstavniki trgovskih podjetij, ki se ukvarjajo s prodajo dodatkov za vrt. Cilj naloge je bila priprava na poslovni pogovor in pogovor sam.

S temi vajami si učenci bolje zapomnijo besedišče, povezano z mednarodnim trženjem, kot so na primer besede *uvoz*, *izvoz*, *izdelek*, *povpraševanje*. Med igranjem vlog prihaja do simulacije situacij, s katerimi bi se študenti poslovne lingvistike lahko srečali v prihodnosti pri svojem delu. Naloge od njih zahtevajo uporabo splošnih jezikovnih kompetenc in specializiranega jezika, se pravi komunikacijo kot sredstvo za doseganje določenega cilja.

Zadnji element vaj o gospodarskem sodelovanju med Poljsko in Slovenijo je bila domača naloga. Študente sem prosila, da na portalu Eur-Lex poiščejo poljske ustreznice naslovov sporazumov

in konvencij, navedenih v osnovnem besedilu. Naloga ni bila izvedena med poukom zaradi svojega neustvarjalnega značaja. Z njeno pomočjo pa se študenti naučijo uporabljati spletna orodja, ki jim lahko koristijo med prevajanjem.

Poživitev teoretičnih ur je nujna. Simulacijske igre omogočajo študentom, da odigrajo vloge, s katerimi se bodo morda morali ukvarjati pri svojem prihodnjem delu, take naloge od študentov zahtevajo uporabo različnih jezikovnih spretnosti. Poleg tega učenci v varnem okolju vadijo komunikacijo, kar jim pomaga preprečiti morebitne nesporazume v prihodnosti. Še ena prednost komunikacijskih vaj je razvoj ustvarjalnosti ter kompetenc skupinskega dela in odločanja, kar je sestavni del večine učnih načrtov.

Ker se celotne vaje, torej priprave glavnega besedila in komunikacijske vaje, izvajajo v tujem jeziku, jih lahko primerjamo s programi, ki se izvajajo po metodi CLIL in jo priporoča Evropska unija (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52003DC0449>, prevod K. B.):

Vsebinsko in jezikovno integrirano učenje (Content Language Integrated Learning, CLIL), s katerem se učenci učijo predmet s pomočjo tujega jezika, pomembno prispeva k uresničevanju ciljev Unije pri poučevanju jezikov. Za učence lahko ustvarja priložnosti, da takoj uporabljajo svoje nove jezikovne spretnosti, namesto da bi se jih učili za uporabo v prihodnosti. Odpira jezikovna vrata širšemu krogu učencev, spodbuja samozavest mladih in tistih, ki se niso dobro odzvali na formalno poučevanje jezikov v splošnem izobraževanju. Zagotavlja izpostavljenost jeziku brez zagotavljanja dodatnega časa v učnem načrtu.

Kot ugotavlja Maria Dakowska, je pomemben element poučevanja jezika preko vsebine in ne samo uporaba tujega jezika za pridobivanje podatkov, tako se razvijajo tudi splošne jezikovne spretnosti: »Ta koncept ne upošteva tradicionalne delitve na jezik in druge predmete, s katerimi se po navadi srečamo. Koristi, ki izhajajo iz takih priorit, vključujejo povezavo izbranega gradiva s potrebami in interesi učencev, tako da je predstavljena vsebina za učenca relevantna in motivacijska, pri čemer se sklicuje na predznanje učenca.« (Dakowska 2001: 125) Dakowska dodaja, da naj bi didaktični materiali, ki se uporabljajo med poukom, vsebovali verodostojna, avtentična besedila in daljše diskurzivne enote. To seveda zahteva od učitelja več dela kot pri uporabi splošnega, nespecializiranega učbenika, vendar so učinki jasno vidni.

Na podoben način so bile izvedene vaje pri predmetu Strokovni jezik logistike, med katerimi so študenti obravnavali transportna sredstva in vrste prevoza. Prvi element je bil seznaniti študente z imeni sredstev in njihovimi značilnostmi. Dva tedna pred vajami sta dve osebi dobili dodatno nalogo – pripraviti predstavitev o transportu (dodatna domača naloga je bila posledica odsotnosti na vajah). Študenta sta predstavila več vrst prevoza: tovornjak, vlak, letalo in ladjo. Naloga ostalih študentov je bila osredotočiti se na vrednosti, kot so hitrost, varnost, množičnost, natančnost, dostopnost, udobnost in varovanje okolja. Nato je potekala razprava, v kateri so študenti ocenjevali različna prevozna sredstva glede na dane značilnosti, prostovoljec pa je dopolnil tabelo s točkami (1 – najnižji rezultat, 4 – najvišji rezultat, glej Priloga 2). Poleg utrjevanja besednega zaklada, povezanega s transportom, so študenti z vajo vadili tudi stopnjevanje pridevnikov – oblikovali so povedi, kot je npr.: *Menim, da je letalo hitrejše kot vlak*. Poleg tega so morali naglas prešteti točke.

Pri zadnjem strokovnem predmetu – vajah iz jezika IT – bi bilo najbolje, če bi imeli študenti dostop do računalnikov s programsko opremo v danem tujem jeziku. S tem bi lahko v živo spoznali najpo-

membnejša vprašanja in preverili, kako delujejo posamezni operacijski sistemi, zbirka Office itn. Žal to ni mogoče, zato se večina praktičnih vaj izvaja s pomočjo slik in predstavitev. Pri nekaterih urah lahko pomaga slovenski učbenik *Poslovna informatika*, namenjen študentom ekonomije, vendar je gradivo razmeroma zastarelo, saj je bil učbenik izdan leta 2000. Kljub temu je priročnik uporaben za uvajanje tem, povezanih z Wordom, Excelom, PowerPointom, Accessom in e-pošto ter internetom.

Zaradi velikega števila ur lektorata slovenščine (skupaj 642 ur v šestih semestrih), vaj iz strokovnega jezika (skupaj 90 ur v treh semestrih) in drugih predmetov v slovenščini, kot so Kultura Slovenije (45 ur), Strokovni prevodi (56 ur) in Praktična slovnica (28 ur), študenti poslovne lingvistike hitro napredujejo ter razumejo in uporabljajo tako strokovno kot splošno slovenščino na visoki ravni. Po končanem študiju z lahkoto najdejo službo, v kateri uporabljajo svoje znanje, zato lahko zatrdimo, da je dosežen tretji cilj univerze.

Literatura

BALOH, Peter, VREČAR, Peter, 2000: *Poslovna informatika. Priročnik za vaje*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
DAKOWSKA, Maria, 2001: *Psycholingwistyczne podstawy dydaktyki języków obcych*. Varšava: Wydawnictwo Naukowe PWN.
VOLAVŠEK KURASCH, Nadja, RIGLER ŠILC, Katarina, 2010: *Poslovna slovenščina. Učbenik poslovne slovenščine kot tujega/drugega jezika za začetnike*. Ljubljana: Debora.
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52003DC0449> (dostop 2. 3. 2019)
Veleposlaništvo v Varšavi. <http://www.varsava.veleposlanistvo.si/index.php?id=4022> (dostop 25. 4. 2019)

Priloga 1

Gospodarsko sodelovanje

Poljska sodi med pomembnejše zunanjetrgovinske partnerice Slovenije. Na gospodarsk..... področj..... sta državi podpisali vse pomembnejš..... sporazum.....:

- Konvencijo o izogibanju dvojnega obdavčevanja v zvezi z davki od dohodka in premoženja,
- Sporazum o gospodarskem sodelovanju,
- Sporazum o vzajemnem spodbujanju in zaščiti investicij,
- Sporazum o znanstvenem in tehnološkem sodelovanju.

Blagovna menjava med Slovenijo in Poljsko je v letu 2008 znašala 1,1 milijarde EUR, kar pomeni 2,6 odstotk..... celotne menjave Slovenije s svet..... (8. mesto med zunanjetrgovinskimi partnericami). Zaradi svetovn..... gospodarsko-finančn..... kriz..... se je v prvih petih mesecih 2009 obseg blagovne menjave zmanjšal za 35 odstotkov. Izvoz je bil v tem obdobju manjši za 41, uvoz pa za 24 odstotk..... v primerjavi z enakim obdobjem 2008.

Med januar..... in avgust..... 2009 je blagovna menjava znašala 529,89 milijona EUR, izvoz iz Slovenije na Poljsko je dosegel 307,4 milijona EUR, uvoz iz Poljske pa 222,5 milijona EUR. V letu 2010 se je slovenski izvoz na Poljsko povečal za kar 34,4 %, obseg bilateraln..... blagovn..... menjav..... med državama pa se je povečal za 26,4 % in z 1,046 mlrd evrov spet dosegel visoko raven pred izbruhom gospodarske krize v letu 2008.

Najpomembnejši izvozni izdelki na Poljsko ostajajo zdravila, osebni avtomobili in drug..... motorn..... vozil..... za prevoz ljudi ter deli za avtomobilsko industrijo.

Priloga 2

	Tovornjak	Vlak	Letalo	Ladja
Hitrost				
Varnost				
Množičnost				
Točnost				
Dostopnost				
Udobnost				
Varstvo okolja				
SKUPAJ TOČK				